

รายงานการวิจัย

การประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

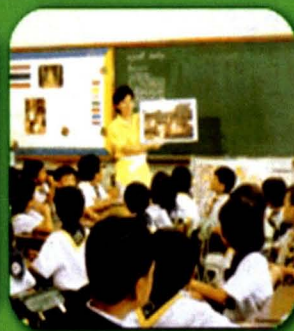
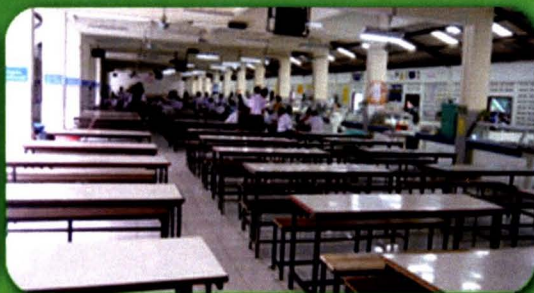
246892

รศ.ดร.จิตรพรรณ ภูษาภักดีภาพ

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

รศ.ดร.ชมภูศักดิ์ พูลเกษ

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
ประจำปี 2553

600251480

246892

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

จิตรพรรณ ภูษาภักดิ์ภพ
ชมภูศักดิ์ พูลเกษ

การประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี
Safety Risk Assessment of School in Chonburi Province

ปีที่พิมพ์ 2554

พิมพ์ที่ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131

โทร. 038-102740

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์มงคล สุวรรณกล่อม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมโนรม อาจารย์วีรภัทร สงวนทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแหลมฉ้าง และอาจารย์สนธยา นาคปฐม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหม่เนินพะยอม อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลในโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง และขอขอบคุณคุณครูและนักเรียนทุกท่านของทั้ง 3 โรงเรียน ที่ยินยอม และให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

จิตรพรรณ ภูษาภักดีภพ

ชมภูศักดิ์ พูลเกษ

ชื่อเรื่อง	การประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี (Safety Risk Assessment of School in Chonburi Province)
คณะผู้วิจัย	จิตรพรรณ ภูษาภักดีภพ (Jitrapun Pusapukdepob) ชมภูศักดิ์ พูลเกษ (Chompusakdi Pulket)
ผู้สนับสนุนงบประมาณ	สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) (Nation Research Council of Thailand)
ปีที่ทำวิจัย	2553 (2010)

บทคัดย่อ

246892

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของโรงเรียนใน จังหวัดชลบุรีด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อความปลอดภัย ด้านการจัดบริการความปลอดภัย และด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในโรงเรียน โดยประยุกต์วิธีการประเมินความเสี่ยง ของกรมโรงงานและสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กลุ่ม ตัวอย่างเป็นครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมดของโรงเรียน 3 แห่งในจังหวัดชลบุรี จำนวน 73 คน และ 212 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ และแบบบันทึกการสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยรอบแนวคิดของ เอมอัชมา วัฒนบุรณนท์, 2548 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินระดับความปลอดภัยในโรงเรียนตามการรับรู้ ของกลุ่มตัวอย่าง 1) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อความปลอดภัย 2) ด้านการจัดบริการความปลอดภัยของโรงเรียน และ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับการ ปฏิบัติที่ปลอดภัยสูง ส่วนการประเมินระดับความเสี่ยงความปลอดภัยของโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน อยู่ใน ระดับที่เป็นความเสี่ยงระดับเล็กน้อยที่ยอมรับได้ สำหรับการเปรียบเทียบระดับความปลอดภัยตาม การรับรู้ของครูและนักเรียน พบว่า ครูและนักเรียนรับรู้ระดับความปลอดภัยของโรงเรียนด้าน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อความปลอดภัย ด้านการจัดบริการความปลอดภัย และด้านการ จัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาแนวทางปฏิบัติ การเฝ้าระวัง การป้องกัน และการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ความปลอดภัยในโรงเรียน การประเมินความเสี่ยง

Abstract

246892

This research aimed to safety risk assessment of school in Chonburi Province which consisted of physical environment safety, the school safety service and the safety education. The process was to apply from occupational health and safety assessment series of Department of Industrial Work and Thai Industrial Standard Institute, Ministry of Industry. The sample were from three school: 73 teachers and 212 prathom 6 pupils. The questionnaire forms, the interviewing forms, the surveying forms and observations records were the research tools, according to Aimutcha Watanaburanon (2005) conceptual frame work, in school safety.

The results of school safety assessment indicated that, as a whole, the teachers and pupils perceive, the physical environment safety , the school safety service and the safety education were high. As to the three levels of school safety risk assessment, it was at level 1, which meaned there was a minor risk, that should be acceptable.

As for the comparison of the perceived safety level between the teacher and pupils, it found that both teachers and pupils regard school safety of the physical environment safety, the school safety service and the safety education were significantly different ($p\text{-value} < 0.05$). There for, the administrative school should be develop the continuous system of guidelines, surveillance, prevention and correction for school safety.

Keyword: School safety, Risk assessment

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์	4
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ความปลอดภัยในโรงเรียน	7
2.1.1 ความหมายของอุบัติเหตุ/ ความปลอดภัยในโรงเรียน	7
2.1.2 สาเหตุ ประเภท มาตรการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ	7
2.1.3 ลักษณะและสถานที่เกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน	10
2.2 องค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียน	11
2.2.1 การจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียน	11
2.2.2 การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน	18
2.2.3 การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในโรงเรียน	20
2.3 การประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในโรงเรียน	28
2.3.1 ความหมายและประเภทของความเสี่ยง	28
2.3.2 การประเมินความเสี่ยง	28
2.3.3 การบริหารจัดการควบคุมความเสี่ยง	41
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
3.1 รูปแบบการวิจัย	46
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
3.4 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	46
3.5 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	47
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลการวิจัย	51
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	51
4.2 ลักษณะความปลอดภัยที่ปฏิบัติในโรงเรียนแต่ละด้านและจำแนกตามรายชื่อ	53
4.3 ระดับความปลอดภัยในโรงเรียน	70
4.4 การประเมินความเสี่ยงความปลอดภัยในโรงเรียน	91
4.5 การเปรียบเทียบระดับความปลอดภัยในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง	131
บทที่ 5 การสรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	148
5.1 สรุปผลการวิจัย	148
5.2 การอภิปรายผล	157
5.3 ข้อเสนอแนะ	165
บรรณานุกรม	167
ภาคผนวก	170
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	171
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	173

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การพิจารณาระดับความรุนแรง	35
2	การจัดระดับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ	36
3	การจัดระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคล	36
4	การจัดระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน	37
5	การจัดระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	37
6	การจัดระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน	38
7	ความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดกับระดับความรุนแรงของอันตราย	38
8	การจัดระดับความเสี่ยง	40
9	การจัดระดับความปลอดภัยในโรงเรียน	48
10	ระดับโอกาส ที่เกิดอันตรายของกรมโรงงานอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม	49
11	ระดับของความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคลและทรัพย์สิน	49
12	ระดับการประเมินความเสี่ยงของกรมโรงงานอุตสาหกรรม	50
13	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	52
14	จำนวนและร้อยละของความปลอดภัยที่ปฏิบัติในโรงเรียนแต่ละด้านและ จำแนกรายข้อ	57
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนและระดับความปลอดภัยใน โรงเรียนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายด้าน	74
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะการปฏิบัติความปลอดภัยใน โรงเรียนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะความปลอดภัย	78
17	การประเมินระดับความเสี่ยงความปลอดภัยในโรงเรียน	94
18	การเปรียบเทียบระดับความปลอดภัยในโรงเรียนระหว่างนักเรียนและผู้บริหาร/ ครู	132

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

การจัดระดับความเสี่ยง (risk ranking)

40